

STORTINGET

Innst. 332 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 86 L (2023–2024)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde)

Til Stortinget

Sammendrag

Nærings- og fiskeridepartementet legger i denne proposisjonen frem forslag om å innskrenke virkeområdet i lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova). Loven gjelder i dag, med visse unntak, all handelsvirksomhet med brukte og kasserte gjenstander. Endringen innebærer at loven kun vil gjelde handelsvirksomhet med brukte og kasserte varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner. Dette vil i praksis samtidig innebære å oppheve brukthandellova for handelsvirksomhet med alle varekategorier med unntak av disse. Departementet foreslås gitt hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke varer og gjenstander som omfattes av virkeområdet slik dette er definert i punktlisten i § 1. Departementet foreslår også å fastsette en hjemmel til å gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard.

Formålet med forslaget er å legge bedre til rette for en sirkulær økonomi ved å gjøre det enklere å drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte gjenstander. Departementet foreslår å videreføre regelverket for brukthandel med de varekategoriene hvor det vurderes å foreligge størst risiko for økonomisk kriminalitet. Departementet forventer vekst i omsetning av brukte va-

rer fremover, i takt med en mer sirkulær økonomi. Forslaget innebærer forenklinger som kan bidra til å stimulere denne utviklingen.

I kapittel 2 i proposisjonen omtaler departementet bakgrunnen for lovforslaget. Gjeldende rett er omtalt i kapittel 3, og utfordringer med dagens brukthandelsregelverk er omtalt i kapittel 4 i proposisjonen. Kapittel 5 redegjør for hvitvaskingsregelverket og UNESCO-konvensjonen av 1970. Forslagene i høringsnotatet omtales i kapittel 6 i proposisjonen, og høringsinstansenes syn fremgår av kapittel 7. Kapittel 8 handler om departementets vurderinger, og i kapittel 9 redegjør departementet for de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget. Departementets merknader til bestemmelsene i lovforslaget fremgår av kapittel 10 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tobias Hangaard Linge, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Hans Gunnar Holand, Jenny Klinge og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, fungerende leder Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Prop. 86 L (2023–2024) Endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde). Komiteen

viser videre til at brukthandellova og brukthandelforskriften ble vedtatt i 1999 og i liten grad er tilpasset utviklingen i handelsnæringen de siste 20 årene. I en sirkulær økonomi er gjenbruk, ombruk og gjenvinning av varer og materialer sentralt for å utnytte naturressurser og produkter så effektivt og så lenge som mulig.

Komiteen viser til at hensikten med å snevre inn lovens virkeområde i lovens § 1 er å gjøre det enklere å drive handelsvirksomhet med brukte og kasserte gjenstander. Dette vil føre til en lavere terskel for næringsdrivende som ønsker å fokusere på gjenbruk og reparasjon, noe komiteen er positiv til. Videre vil komiteen bemerke at til tross for at lovens intensjon til nå blant annet har vært å forebygge kriminalitet og hvitvasking, har loven på en rekke områder fått uheldige utslag som har gjort gjenbruk og salg av brukte varer tungvint, eksempelvis ved at virksomheter må ha løyve fra politiet for å kunne selge brukte ting, og at virksomheter omfattet av regelverket må føre egen protokoll godkjent av politiet.

Komiteen viser til at Nærings- og fiskeridepartementet har mottatt i alt 48 høringsinnspill fra et bredt spekter av næringsaktører, organisasjoner og offentlige etater etter at departementet i 2023 foreslo endringer i brukthandelsregelverket.

Komiteen legger til grunn at det i dag er et velfungerende og brukervennlig marked for omsetning av brukte motorvogner. Brukte motorvogner har ofte betydelig verdi, og omsetningen utløser rettigheter og plikter for kjøper og selger, som omtalt i punkt 8.2 i proposisjonen. Tilhenger til motorvogn omsettes i dag i stor grad på samme måte som motorvogner. De hensynene som tilsier å videreføre reglene for motorvogner, gjør seg derfor også i stor grad gjeldende for tilhengere til motorvogner. Komiteen legger på denne bakgrunn til grunn at dagens regelverk på dette området også må omfatte tilhenger til motorvogn, i tråd med formålet med lovendringen, for å videreføre et velfungerende og brukervennlig marked også for brukte og kasserte tilhengere til motorvogner.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«§ 1 første ledd nr. 5 skal lyde:

5. *motorvogner og tilhengjarar til motorvogner*»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, registrerer at det etter departementets syn finnes andre og mer effektive metoder for å forebygge omsetning av stjalne eller ulovlig mottatte varer, ettersom brukthandelen i stor grad i dag skjer gjennom kanaler som ikke er omfattet av regelverket. Flertallet viser til at politiet har et anslag på 7 700 utdelte brukthandelløyver i Norge i dag, men at det er ulik saksbehandlingspraksis for oppfølging av løyvene.

Flertallet registrerer at loven, med den hensikt å skulle forebygge kriminalitet, fremdeles skal være gjeldende for varer av edelt metall, edelstener og perler, kulturgjenstander, kunstverk, samleobjekter, antikviteter og motorvogner og tilhengere til motorvogner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt mener at endring er på sin plass, og at regelverket slik det foreligger i dag, bidrar til belastende administrative byrder for de som ønsker å drive handelsvirksomhet med brukte eller kasserte varer. Disse medlemmer mener det er viktig å forenkle og avbyråkratisere regelverk for næringsdrivende, og viser til regjeringens ambisjon om å spare næringslivet for 11 mrd. kroner i kostnader knyttet til pålagte regler og innrapporteringsplikter innen 2025. En innskrenking av brukthandellosas virkeområde er et viktig ledd i denne prosessen.

Disse medlemmer understreker at hovedformålet med denne justeringen er å bidra til økt ombruk, gjenbruk og reparasjoner. I denne sammenheng noterer disse medlemmer seg at det i regjeringens handlingsplan for sirkulærøkonomi er lagt opp til at det kommer en ny lov om bærekraftige produkter og verdikjeder, hvor det for noen prioriterte produkter som plast, tekstiler, kjøretøy og batterier skal stilles krav om bærekraft i hele produktets løp.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det har vært en stor utvikling i hvordan man handler med brukte klær og brukt utstyr de siste årene. Aksepten for å handle brukte klær har også bredt om seg. Ideelle aktører har til nå vært dominerende i omsetning av varer i fysiske brukbutikker, spesielt for klær. Man har i større grad sett at alternative nettportaler vokser frem, og at denne typen handel i dag i større grad skjer i privat regi. Gjennom nettportaler som Finn.no, QXL.no, Nettauksjon.no og mobilapplikasjoner som Letgo, Shpock og Tise legger privatpersoner ut klær, møbler, interiørartikler og annet for salg.

Disse medlemmer ønsker et mer sirkulært samfunn. Det betyr at det også må lønne seg å tenke og handle sirkulært i stedet for å kjøpe nytt og ta nye materialer i bruk. For å legge bedre til rette for dette må også regelverket tilpasse seg nye forretningsmodeller, nye forretningskonsepter og nye handlemåter. Derfor løftet disse medlemmer allerede for to år siden saken i Stortinget og påpekte at brukthandellosa er utformet med utgangspunkt i at handel med brukte gjenstander skjer i en fysisk butikk, noe som kan innebære at loven kan være til hinder for utviklingen av nye forretningsmodeller. Brukthandellosa og -forskriften er ment å gi politiet et utvidet etterforskningsverktøy for å forebygge omsetning av stjalne eller ulovlig mottatte gjenstander og lette arbeidet med å spore opp slike gjen-

stander. Økt grad av bruk av digitale verktøy og utviklingen i handlemønster gir åpenbart grunn til å vurdere om paragrafene i brukthandellova er relevante for å bidra i politiets arbeid med å forhindre omsetning av stjalne gjenstander, og om de er til hinder for å øke graden av sirkulære konsepter.

Disse medlemmer vil minne om at flere mindre aktører har forsøkt å starte forretningskonsepter med brukte klær. Brukthandellova setter i dag klare begrensninger som gjør det vanskelig å få til en effektiv kommersiell drift. Begrensningene går i første rekke på omfattende kategoriserings- og katalogiseringsprosedyrer og krav om oppbevaring av klær i minimum 14 dager før varer kan legges ut for salg.

Disse medlemmer vil minne om at det under regjeringen Solberg ble utarbeidet et forslag om å fjerne brukthandellova, noe som også ble sendt på høring, og at dette beklageligvis har blitt liggende lenge, og at et representantforslag fra representanter fra Høyre om det samme har blitt nedstemt, før dette forslaget nå har blitt fremmet.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne støtter regjeringens forslag om å snevre inn brukthandellosas virkeområde. Loven slik den fungerer i dag, gjør brukthandel unødvendig komplisert, noe som bidrar til mindre gjenbruk.

Dette medlem viser til Stortingets behandling av Innst. 313 S (2020–2021), jf. Dok. 8:100 S (2020–2021), der Miljøpartiet De Grønne foreslo følgende:

«Stortinget ber regjeringen sikre, gjennom forslag om endringer i brukthandelloven og endringer i brukthandelsforskriften, at gjenbruksbutikker kan motta varer fra personer under 18 år, slippe å registrere produkter som har liten salgsverdi enkeltvis, og gi dem mulighet til å selge slike varer straks de har kommet i butikken.»

Forslaget ble nedstemt, men dette medlem er glad for at et flertall på Stortinget nå støtter endringer i brukthandellova som vil gjøre det enklere å omsette brukte varer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde)

I

I lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lova gjeld handelsverksemd med brukte og kasserte

1. *varer av edelt metall,*
2. *edelsteinar og perler,*
3. *kulturgjenstandar,*
4. *kunstverk, samleobjekt og antikvitatar,*
5. *motorvogner og tilhengjarar til motorvogner.*

Departementet fastset nærare forskrifter om kva for varer og gjenstandar som skal reknast for omfatta av virkeområdet etter punkt 1 til 5.

§ 1 nytt femte ledd skal lyde:

Kongen gir forskrift om bruken av lova på Svalbard og kan fastsetje særlege reglar med omsyn til dei stadlege tilhøva.

§ 2 første ledd skal lyde:

Handelsverksemd med og oppkjøp med sikte på sal av brukte og kasserte *varer og gjenstandar som nemnt i § 1 første ledd* krev løyve frå politiet. Ein må ha løyve alle stader der verksemda vert driven, både på innkjøpsstad og salsstad.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 21. mai 2024

Torgeir Knag Fylkesnes

fungerende leder

Rune Støstad

ordfører

